

A választás mint kontextus az evangélikus igehirdetésben

*Homiletikai elemzés a 2026. évi országgyűlési választás idején
elhangzott prédikációkról*

■ DURÁCSKY BÁLINT

Károli Gáspár Református Egyetem

adjunktus

E-mail: duracsky.balint@kre.hu

■ KOVÁCS VIKTOR

Evangelikus Hittudományi Egyetem

lelkész, doktorandusz

E-mail: kovacsviktor.lutheran@gmail.com

■ TÓTH GERGELY

Károli Gáspár Református Egyetem

egyetemi docens

E-mail: toth.gergely@kre.hu

DOI: 10.61894/LP.2026.101.7.2

- Jelen tanulmány azt vizsgálja, miként jelenik meg a választás tematikája a magyarországi evangélikus igehirdetésekből a 2026. évi országgyűlési választás napján és az azt megelőző mintegy másfél hónapban. Az empirikus alapot harmincegy gyülekezeti YouTube-csatorna 2026. március 1. és április 12. között közvetített vagy erre az időszakra vonatkozó, összesen kétszázötvenhárom igehirdetése adja, amelyek teljes körű leiratozása tette lehetővé a kvalitatív szövegelemzést. Eredményeink szerint a választás témája az összes alkalomhoz képest viszonylag ritkán került elő (13 igehirdetés, 6,1%), jellemzően a választás vasárnapján és virágvasárnap. Ahol megjelent, ott az igehirdetők tartózkodtak a direkt pártpolitikától, és a kérdést rendszeres teológiai keretbe helyezték – Isten szuverenitása és gondviselése, a keresztyén identitás és felelősség, valamint a lutheri „két birodalom” elv mentén –, miközben a meghatározó közös vonás a hangsúlyos pasztorális, lelkigondozói attitűd volt. Az eredmények hozzájárulhatnak a kortárs magyar evangélikus homiletika, a politikai teológia és a gyülekezetkutatás jobb megértéséhez, valamint árnyaltabb képet adhatnak az egyházi diskurzusok közéleti beágyazottságáról és időbeli dinamikájáról.

Kulcsszavak: homiletika / politikai teológia / 2026. évi országgyűlési választás / lelkigondozói igehirdetés / kvalitatív prédikációkutatás

Isten ígéje és a kontextus: Az igehirdetés mint transzdimenzionális híd

A globalizált és mediatisztált 21. században a vallás soha nem látott mértékben vált láthatóvá (POLLACK–OLSON 2008). A mediatisztáció az igehirdetést is új térbe helyezte: a prédikáció egyre inkább digitális, online nyilvános beszédként jelenik meg, és így korábban elképzelhetetlen mértékben válik széles körben elérhetővé (YANG 2024). Ez az egyháztörténetben merőben új helyzetet teremtett: egyszerre alakította át az igehirdetések hallgatásának – sőt nézésének –, potenciális hatásának és kutathatóságának a feltételeit. Ez a megnövekedett láthatóság és kutathatóság teremti meg jelen vizsgálatunk lehetőségét is.

Ahhoz azonban, hogy az igehirdetésből a társadalmi környezetre vonatkozó következtetéseket vonjunk le, először tisztáznunk kell, mi is valójában az igehirdetés, és miért tartozik a lényegéhez, hogy mindig egy adott kontextushoz szól. Isten ígéjének az élet minden területére és dimenziójára nézve van mondanivalója. Ezért az igehirdetésnek szükségszerűen „transzdimenzionális” hídnak kell lennie, amely összeköt mind vertikálisan, mind pedig horizontálisan. LUTHER radikális megfogalmazása szerint „Isten maga szólal meg” az igehirdetők által (2015a, 133. o.). Tehát az igehirdetés nem más, mint az evangélium kommunikációja, az ige (és az Ige, azaz Jézus Krisztus) meghirdetése (HAFENSCHER 2022). Ez a vertikális dimenzió. Emellett szükségszerű, hogy a horizontális dimenzióban is összekössön, azaz figyelembe vegye és táplálkozzon az igehirdetés eseményének, az igehallgatóknak és az igehirdetőnek a körülményeiből, hogy „ne csak feltárja a bibliai szöveget, de egyúttal eljuttassa az üzenetet a mindenkorai kulturális kontextussal formált embereknek” (CHO 2017, 39. o.), azaz kontextuális legyen.

Az igehirdetés kontextuális természetének egyik kiélezett próbája éppen a választás. Ez az összetársadalmi esemény – és a hozzá vezető kampány, különösen 2026-ban – olyan rendkívüli „hőfokon” égott, hogy talán nem túlzás állítani, hogy minden magyar választópolgár domináns kontextusává vált. Ebben a tanulmányban azt vizsgáljuk, hogyan jelenik meg a választás mint kontextus az evangélikus igehirdetéseiben.

Módszertani háttér

A Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karán a Társadalom- és Kommunikációtudományi Intézet munkatársai által létrehozott Big Data and Social Analytics Kutatócsoport¹ célja, hogy a magyarországi református és egyéb keresztény – köztük evangélikus – felekezetek nyilvánosan elérhető, kortárs prédikációit összegyűjtse és adatbázisba rendezze, majd ezt a magyar nyelvű korpuszt fejlett szöveganalitikai (NLP, AI) eszközökkel, különböző tudományterületek szerint és interdiszciplináris módon elemezze.

A kutatócsoport által épített, várhatóan harmincezer prédikációt is meghaladó magyar nyelvű korpusz nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedőnek számít. Az összegyűjtött anyagokat szeretnénk minél szélesebb körben kutathatóvá tenni, hiszen azok nem csupán társadalomtudományi szempontból, hanem például rendszeres és gyakorlati teológiai vonatkozásaikban is haszonnal elemezhetők. Éppen ezért a legszélesebbre kívánjuk nyitni a kaput az együttműködések előtt, hogy a rendkívül gazdag gyűjtemény minél eredményesebben hasznosuljon. Jelen tanulmány ennek egyik első folyamánya, olyan kvalitatív, homiletikai fókuszú részvizsgálat, amelyben teológus és társadalomtudós szakemberek dolgoztak együtt, és amely kifejezetten az evangélikus igehirdetésekre összpontosít.

A kutatócsoport a prédikációkat elsősorban a YouTube videómegosztó platformon nyilvánosan elérhető, teljes istentiszteleti közvetítésekből gyűjti. A hangzóanyagok szöveggé alakításához automatikus beszédfelismerő (ASR) és multimodális nagy nyelvi modelleket (LMM) teszteltünk; a nyers leiratok végül Whisperrel, illetőleg a YouTube automatikus leiratozójával készültek, míg a szövegek minőségi javítását a Google Gemini 2.5 modelljével végeztettük el, amely eljárások révén a zajosabb felvételek esetén is megfelelő pontosságot tudtunk elérni. A teljes istentiszteleti leiratokon belül az

¹ A kutatás az RH-TUD/2608/2024 számú, *Prédikációk társadalomtudományi elemzése hagyományos kvalitatív és fejlett (NLP, AI) szöveganalitikai eszközök révén* elnevezésű pályázat támogatásával valósul meg.

igehirdetés kezdő- és végpontját az istentiszteletek liturgiai felépítése alapján (Szűcs 2004) határoztuk meg, amihez szintén Gemini 2.5-ös modellt használtunk fel.

A nyers szövegeket ezt követően nyelvi előkészítésnek vetettük alá: egységes kisbetűs alakra hoztuk, megtisztítottuk a speciális karakterektől, lemmatizáltuk, majd kiszűrtük a stopszavakat (BOLO-NYAI–SEBŐK 2020). Az így létrejött korpusz mind kvantitatív (például topikmodellezés), mind kvalitatív elemzéseket lehetővé tesz. Jelen tanulmány a kvalitatív, homiletikai megközelítést követi: egy célzottan kiválasztott evangélikus igehirdetés-mintán azt vizsgáljuk, miként jelenik meg a választás mint kontextus a 2026. évi országgyűlési választás napját is magában foglaló hathetes időszakban.

A YouTube videómegosztó platformon az adatfelvétel időszakában² megközelítőleg százhusz magyarországi evangélikus egyházközséghez, szervezethez, személyhez köthető csatorna volt található. Ebből harmincegy olyan egyházközségi csatorna volt, amely ebben az időszakban többé-kevésbé heti rendszerességgel streamelt vagy töltött fel teljes istentiszteleti és/vagy igehirdetés-videókat.³ Az ebben a harmincegy gyülekezetben elhangzott hét vasárnapi (és egy nagypénteki), összesen kétszáz-tizenhárom 2026. március 1. és április 12. között elhangzott igehirdetésben azt vizsgáltuk, hogyan jelenik meg bennük a közpolitikai értelemben vett választás, illetve milyen homiletikai, rendszeres teológiai összefüggésben és retorikai keretezéssel.

A vizsgált kétszáz-tizenhárom igehirdetés közül tíz gyülekezetben elhangzott tizenhárom igehirdetésben jelent meg – explicit módon vagy evidens implicitumként – a választás témája.

Az igehirdetések a vasárnapokat tekintve relatíve nagy szórást mutattak. A tizenháromból öt igehirdetés (38%) a parlamenti választás napján, április 12-én hangzott el, négy március 29-én, virágvasárnapon, kettő húsvét vasárnapján, április 5-én, és egy-egy bőjt negyedik és harmadik vasárnapján.

A kapott adatok és az ezekhez kapcsolódó teológiai állítások az evangélikus YouTube-csatornák tekintetében reprezentatívnak tekinthetők.

Homiletikai eszközök a választás prédikációba illesztésére

Négy igehirdetés kezdődött rögtön a választásra utalva. Ebből három a választás vasárnapján, ezzel homiletikai szempontból közös kontextusként azonosítva a témát, vélelmezve, hogy a gyülekezeti tagokat is foglalkoztatja ez a kérdés, ahogyan az egész magyar társadalmat. Egyfajta közös tudás kiindulópontjaként is megjelent a téma mint olyan esemény, amely mellett nem lehet szó nélkül elmenni.

Számos igehirdető negatív felhanggal kezelte a választásokat mint közös kontextust, különösen az odáig vezető kampányidőszakot. Az egyház természetes módon része a társadalomnak, s mint ilyen, rá is hatással van a szinte folyamatos választási kampány, különös tekintettel arra, hogy a választások sokszor a nagyhét és a húsvét időszakára esnek. Egy igehirdető így fogalmazott:

„Ha lenne rá befolyásom, ahogy nincs, akkor a nagyhétén kampánycsendet hirdetnék, hogy ne emberekről, politikáról szóljon az életünk, hanem Jézus Krisztusról, róla is mint megfeszítettéről.”

² 2026. március 1. – 2026. május 1. között.

³ A vizsgált időszakban, a fenti, rendszeres istentiszteleti jellegű tartalmat posztoló gyülekezetek tizenkét megyében és Budapesten találhatók.

Több igehirdető is megfogalmazta, hogy bár nagyon intenzív kampány zajlik, de valójában nem erről szól az igehirdetés, az istentisztelet és végső soron az egyház. Több igehirdető is használja fordított analógiaként, retorikailag egyfajta antitézist képezve, amelyben a választó nem az ember, hanem az Isten, aki leteszi a voksát az ember mellett.

„Mert lehet, hogy fontos egy választás, de van, ami ennél is sokkal fontosabb, mégpedig az, hogy Isten mit tett értünk.”

„[D]e a lényeg az, hogy ő [ti. Jézus] szavaz ránk.”

Ezt a gondolatot továbbfűzve, több alkalommal Isten gondoskodása és mindenhatósága is tematizálva lett mint teológiai valóság. Ő mindent a kezében tart, és ő az, akire valójában és igazán szükségünk van, aki biztonságot, stabilitást és megoldást tud adni, s aki az emberi életek belső megváltoztatása által akár pozitív társadalmi változásokat is eszközölhet.

„[H]ogyha Istennek van hatalma fenntartani a világegyetem elképzelhetetlen rendjét, ha minden egyes atom és galaxis az ő szavára mozdul, akkor mi valóban azt hisszük, hogy a mi kis földi ügyeink, a választásaink, a társadalmi feszültségeink kívül esnek a hatókörén?!”

„Ezekben a napokban, ezen a mai napon különösen hangsúlyos, azt hiszem, mindnyájunk számára: [...] mit tehetek az én drága hazámért? [...] visszatérő válasza a Bibliának tulajdonképpen ez az egyszerű recept. [...] Újulj meg, testvér, újuljunk meg egyen-egyenként Krisztus elé állva, az ő Lelke megváltó csodáját szemlélve.”

Számos társadalmi kérdésről szó esett a választást említő prédikációkban. Például gazdasági (drágulás, jólét vagy annak hiánya) és szociális kérdések (hajléktalanság, kiszolgáltatottság), vagy a 21. század kihívásai (pl. a digitális elszigetelődés, társadalmi nemek kérdése). Azonban ezek mint teológiai témák érintőlegesen, az említés szintjén, felsorolásszerűen kapcsolódtak a választás tematikájához.

Az egyetlen olyan társadalmi szintű téma, amely rendszeresen és hangsúlyosan került elő, direkt kapcsolatban a választás témájával, a háború. Két példa:

„Érdemes megfigyelni, hogy a közbeszéd mára itt, Magyarországon két területre szűkölt: a választásokra és a háborúra. Már az időjárásról is alig beszélgetünk.”

„A világ mai háborúi, a mostani választási kampány, a családok és barátok békéjét, az emberek pszichéjét, hitét is megrendítő örölete.”

Az igehirdetésekről általában elmondható, hogy nagyon erős pasztorális jellegük volt, kiemelten is a választások vasárnapján. Szinte minden prédikáció, amely a választás témakörét is érintette, annak valamely aspektusát pasztorális szempontból (is) tárgyalta. Az intenzív kampányidőszak felzaklató, kimerítő és beszűkítő hatását, az emberi kapcsolatokra és közösségekre gyakorolt romboló hatását evidenciaként, közös tapasztalatként osztották meg az igehirdetők. Néhány példa:

„A tartós feszültség okozhat ilyen megfáradást, mint ahogy [...] ez a hosszú választási kampány a legtöbbünket elfárasztott.”

„A feszültség egyre nő, fokozódik bennünk. És aztán ez a feszültség az emberi kapcsolatainkra is rávetül [...]. Egyre ingerültebbek leszünk, inkább csak magunk felé fordulunk, és eljutunk odáig, hogy csak ez az, amivel foglalkozni tudunk.”

„Bár azt jól tesszük, hogyha nem engedjük meg magunknak azt, hogy összeugorjunk számunkra drága és szeretett emberekkel [...] múltó politikai viták miatt.”

„Nincs annál szomorúbb, mint ekkora butaságot csinálni, hogy ilyen dolgok miatt családtagok szétmenjenek.”

Homiletikai reflexió

Ahhoz, hogy homiletikai szempontból reflektáljunk arra, hogy a vizsgált igehirdetésekből milyen formában jelenik meg a választás témája, először vonatkoztatási keretbe kell helyeznünk a mai magyar evangélikus igehirdetést, keresve annak – a téma szempontjából – meghatározó aspektusait.

A vizsgált igehirdetésekből is értelemszerűen megfigyelhetők az evangélikus igehirdetés alapvető jellemzői, mint például a *textualitás*, azaz hogy az igehirdetésnek van egy alapigéje (textusa), amelyet a *perikóparend* határoz meg. A vizsgált igehirdetésekből (egy kivétellel) az egyház által kiírt perikópaszakaszok képezték az alapigét.

Az aktuális perikóparendet s így az igehirdetés tartalmát az *egyházi év* szerinti vasárnap tematikája is alakítja, csakúgy, mint az istentiszteleti liturgia változó részeinek (*proprium*) szövegezését. Az alapigék sok esetben olyannyira *de tempore* jellegűek, hogy bizonyos szempontból a liturgia *proprium* tételének is tekinthetők (HAFENSCHER 2010, 55.o.). Az evangélikus hermeneutika és ilyenformán homiletika Krisztus-központúsága (LUTHER 2010; ITTÉZ 2009; MOSTERT 1996) mentén pedig minden vasárnapi istentisztelet feltámadásünnep is egyben (HAFENSCHER 2010, 33. o.), s így a megváltás műve (is) van minden esetben a középpontban.

Az alábbi táblázatban találhatjuk meg a prédikációk megoszlását dátum, egyházi év vasárnapja és kiírt textus szerint.

Dátum	Egyházi év vasárnapja	Textus	Darabszám
2026. április 12.	Húsvét ünnepe utáni 1. vasárnapja (Quasi modo geniti)	Ézs 40,25–31	5
2026. április 5.	Húsvét vasárnapja	1Sám 2,1–10	2
2026. április 29.	Virágvasárnap	Mt 21,1–9	4
2026. április 15.	Böjt 4. vasárnapja (Laetare)	Gal 4,21–31	1
2026. április 8.	Böjt 3. vasárnapja (Oculi)	Ef 5,1–9	1

A választás legtöbb alkalommal az április 12-i prédikációkban került elő, ahol (a húsvéti igehirdetésekhöz hasonlóan) a feltámadás teológiai perspektívája képezett ellentétet azzal az állapottal, amelyet az egyik

igehirdető így jellemzett: „acsarkodás négyévente”. Ennek tematizálása jól illeszkedett nem csupán az egyházi év aktuális időszakához, hanem minden vasárnapi feltámadásünnepp liturgikai koncepciójához is.

A választás vasárnapjának nyilvánvaló kontextusán túl a hagyományosan virágvasárnapi evangéliumi szakasz, a Jeruzsálembe való bevonulás története (Mt 21,1-9), is lehetőséget biztosított arra, hogy betöltse a híd szerepét az igei üzenet és a választás témája között. Ezt jelzi, hogy a választás vasárnapja után virágvasárnapon került elő legtöbbször a téma.

Szinte minden igehirdető összekötötte az alapigét az egyházi év vasárnapjának témájával, s így fűzték bele a választásokkal kapcsolatos megszólalásaikat. Többségében a mindennapi életből vett példákkal illusztrálták a tartalmi mondanivalót, több esetben pedig párhuzamot vontak a textus szövegében/-ből következő és a jelen szituációja között.

Retorikai szempontból kiemelendő, hogy az igehirdetők számos esetben tettek fel kérdéseket, ön-kérdés-válasz (anthypophora) vagy retorikai kérdés (erotézis) formájában.

A textus, az egyházi év és a választás kontextusának kohézióját legtöbbször a pasztorális attitűd adta, amelyről lentebb részletesebben szó lesz.

Ha tartalmi szempontból szeretnénk állítani valamit a vizsgált igehirdetések választással kapcsolatos homiletikai megoldásaira, akkor mindenekelőtt arra kell reflektálnunk, ami *nem* hangzott el. Nem esett szó konkrét politikai pártról vagy politikusról. Explicit kampányszlogen egyszer ugyan elhangzott, de az is csupán a kontextualizálást szolgálta, Krisztusra vonatkozott, miszerint ő és a feltámadásban kapható szabadság a valódi „biztos választás”. Ebből arra tudunk következtetni, hogy bár vélelmezhetően az igehirdetőknek is megvan a maguk véleménye, pártpreferenciája, de ezt nem vették fel direkt módon a szószekre. Ez különösen abban az összefüggésben fontos megállapítás, hogy mennyire felfokozott volt a közhangulat és a közbeszéd a választásokat megelőző két hónapban.

A vizsgált igehirdetésekre alapvetően jellemző volt ez a direkt pártpolitizálástól való tartózkodás. Az igehirdetők tisztában voltak azzal, hogy semmilyen politikai irányultság nem jár kéz a kézben az egyháziassággal, felekezetiiséggel. Egy felekezet ennél sokkal heterogénebb tud lenni, nem csupán országokként vagy régióként (LENSKI 1963), hanem egy egyháztesten belül is. Az egyháztagok diverz politikai preferenciáját támasztotta alá a Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet kutatása⁴ is. Az egyik igehirdető ezt teológiai kontextusba is helyezte:

„Az ő [ti. Isten] célja nem az, hogy egyik vagy másik pártot segítse hatalomra Magyarországon. Sokkal inkább [...], hogy megnyissa magát, megismerjük, őt válasszuk, az ő örömeivel, békességével, erejével, bölcsességével járjuk végig az életünket.”

A magyar evangélikusságban erősen feltételezhető egy jelentős kisebbség, amely kategorikusan elutasít minden (párt)politikai megnyilvánulást az egyházban (PÁNGYÁNSZKY et al. 2025). Mivel a vizsgált igehirdetések időben a választási kampány hajrájában, egyben legintenzívebb időszakában hangzottak el, így vélelmezhetjük, hogy ezt az elutasító attitűdöt szélesebb kör is magáévá tette. Ezt jelezheti a választást megemlítő igehirdetéseknek (13) a teljes mintához (213) való rendkívül alacsony aránya (6,1%) is. Több igehirdető is használt olyan fordulatokat, amelyek direkt módon is szembelyezkedtek a kampány és a választás tematizálásával. Néhány példa:

⁴ <https://median.hu/2026/04/22/tiszara-szavazo-hivek-ellenszelbe-kerult-egyhaziak/>. (Megtekintés: 2026. június 2.)

„A mai nap arról szól, hogy valami új kezdődik. Az ünnep a kezdet ünnepe. De mielőtt valaki azt gondolná, hogy eltévedt, és választási gyűlésre jött, gyorsan elmondom, hogy nem az országgyűlési választásokról beszélek.”

„Két félmondatot emelnék ki ebből az igéből, Jeremiás prófétától: »*Fáradozzatok annak a városnak a jólétén, és imádkozzatok érte.*« [...] És én ma a választásokkal kapcsolatban ennyit szeretnék mondani. A továbbiakban Isten igéjére figyeljünk.”

„[N]em alacsonyíthatom le az evangéliumot politikai csatározások színterévé, és nem keverhetem össze a kettőt! Ez nagyon fontos!”

„Ne politizáljunk, ne legyen a gyülekezet politikai csatározásoknak a helyszíne!”

Politikai teológia alig volt jelen az igehirdetésekből. Kivételt képez az Isten szuverenitására, uralkodására való emlékeztetés és az ebbe vetett bizalomra való buzdítás, illetve – a politikai messianizmus egyfajta indirekt antitéziseként megfogalmazva – a Krisztusban való egyéni és csoportszintű változás valódi lehetősége. Ebben nem nehéz felfedezni az evangélikus teológia egyik alapkövét, az államot és az egyházat szétválasztó lutheri „két birodalom” elvet (LUTHER 2015b; EBELING 1997), amely radikálisan szétválasztja az állami és az egyházi hatalmat.

Vélelmezhetően ennek a teológiai alapnak és a rendkívül turbulens választási kampánynak köszönhető, hogy bár az igehirdetésekből egyértelmű volt, hogy a keresztyén felelősségvállalásnak részét képezi a választójog gyakorlása, de mindössze két igehirdetésben hangzott el választásra buzdítás.⁵

A vizsgált igehirdetések legfőbb közös tulajdonsága a pasztorális jelleg volt. Határozott lelkigondozói attitűd figyelhető meg a prédikációkban. A választásokat megemlítő igehirdetők felismerték a közösségi dimenzió makro- (társadalom), mezo- (gyülekezet, egyház) és mikroszintjén (családok) is a választással és a kampánnyal kapcsolatos feszültséget, indulatot, sérüléseket, és dialógusba lépve kihangsúlyozták, visszatükrözték ezeket az igehirdetésekből, egyfajta vonatkoztatási keretet (FABER–SCHOOT 2005) biztosítva a fenti érzések érvényes megéléséhez. Majd bevonták a transzcendenst, hogy a dialógusból dialógus legyen (HAFENSCHER 2022), ahol a jó változás, a *cura animarum* (PERCZE 2002), a gyógyulás, illetve az „isteni terápia” (PLEIZIER 2024) megtörténhet.

Több igehirdető tágabb perspektívába helyezte a kampányidőszakot, és rámutatott, hogy a választás után is tudnunk kell együtt élni, közösségként funkcionálni a családban, az egyházban és a társadalom egészét tekintve is. Egy példa:

„Úgy kell egymásra néznünk holnap is és jövő héten is, függetlenül attól, ami majd ezután következik [...], eddig is egyek voltunk, és egynek kell megmaradnunk is.”

Az isteni és közösségi kapcsolódás nem csupán az igehallgatók gyógyulását szolgálta az igehirdetésekből, hanem kijelölte a keresztyén ember feladatát és felelősségét. Ennek mentén több igehir-

⁵ Megjegyzés: lehetséges, hogy az istentisztelet más részein (az istentisztelet eleji köszöntésben, hirdetésekben vagy az istentisztelet végén) hangozhattak el a választásokkal kapcsolatos tartalmak, de azokat jelen tanulmány nem vizsgálja. – A szerzők.

dető egyfajta „útravalóként” fogalmazta meg a béketeremtés küldetését. Ezt a küldetést a keresztény identitás részeként interpretálták, amely Krisztus ajándéka és az ember cselekvése egyaránt. Néhány példa:

„A holnapi nap is hoz majd híreket, feszültségeket, vitákat. A világunk nem lesz hirtelen egyszerűbb vagy békésebb hely, de mi másként mehetünk vissza a hétköznapijainkba. Képesek leszünk békességet sugározni ott, ahol békétlenség van?”

„De Krisztus legyőzte mindezt az akaratot, az ellenségeskedést, és olyan szeretetet kínál számunkra, amely révén egymásra mindvégig, ezután is, testvérként tudunk tekinteni.”

„Legyen ott bennünk az a tudás, hogy mi a feladatunk, miért küldettünk el. Jézus azt mondta: »*Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak nevezetnek.*«”

Összefoglalás

Vizsgálatunk legszembetűnőbb eredménye, hogy a választás témája az összes alkalmat tekintve viszonylag ritkán került elő: a kétszázötvenhárom elemzett igehirdetésből mindössze tizenháromban (6,1%) jelent meg, jellemzően a választás vasárnapján, illetve virágvasárnap. Ez a visszafogottság önmagában is beszédes egy olyan időszakban, amelyben a választási kampány szinte a teljes magyar közbeszédet áthatotta.

Ahol mégis megjelent, ott meglehetősen egységes mintázat rajzolódott ki. Az igehirdetők a választást rendszerint közös, mindenki által ismert élethelyzetként vezették be, gyakran a kampány kimerítő, feszültségkeltő hatására reflektálva. Tartalmilag feltűnő volt a direkt pártpolitikától való tartózkodás: konkrét párt vagy politikus nem került szóba, és mindössze két igehirdetésben hangzott el szavazásra buzdítás. Ehelyett az igehirdetők a témát többnyire teológiai keretbe helyezték – Isten szuverenitására és gondviselésére emlékeztettek, nemegyszer a politikai választással szembeállítva azt a gondolatot, hogy végső soron Isten az, aki az ember mellett dönt –, amiben jól felismerhető a lutheri „két birodalom” elv.

A legmeghatározóbb közös vonás azonban a hangsúlyos pasztorális jelleg volt. Az igehirdetések a kampány okozta feszültséget és az emberi kapcsolatokban keletkező sérüléseket lelkigondozói attitűddel kezelték, a békesség megőrzésére és a választás utáni együttélésre irányítva a figyelmet. A választás így az evangélikus szószéken nem politikai állásfoglalás, hanem elsősorban lelkigondozói és teológiai értelmezés tárgya lett.

Eredményeink kísérleti jellegűek, és egyetlen választási időszak szűk mintáján alapulnak. Éppen ezért a kutatás valódi tétjét a háttérben épülő, nagy elemszámú prédikációs korpusz jelenti, amely a fejlett szöveganalitikai (NLP, AI) eszközökkel a jövőben lehetővé teszi, hogy az itt megfigyelt mintázatokat nagyobb merítésen, akár felekezeteken és időszakokon átvélően is megvizsgáljuk. Ezt a tágabb távlatot – és benne a mesterséges intelligencia prédikációkutatásban betöltött szerepét – tekintjük a most bemutatott, kísérleti elemzés legfontosabb folytatási irányának.

Election as a Context in Lutheran Preaching

A Homiletical Analysis of Sermons Delivered during the 2026 Parliamentary Election

- This study examines how the theme of elections is addressed in Hungarian Lutheran sermons on the day of the 2026 parliamentary elections and in the six weeks leading up to it. The empirical basis consists of a total of 213 sermons broadcast on 31 congregational YouTube channels between March 1 and April 12, 2026, or pertaining to this period, the full transcription of which enabled qualitative text analysis. According to our findings, the topic of the election was raised relatively rarely compared to all sermons (13 sermons, 6.1%), typically on Election Sunday and Palm Sunday. Where it did appear, the preachers refrained from direct party politics and placed the issue within a systematic theological framework – God’s sovereignty and providence, Christian identity and responsibility, and Luther’s “two kingdoms” principle – while the defining common feature was a strongly pastoral, spiritual-care attitude. The findings may contribute to a better understanding of contemporary Hungarian Lutheran homiletics, political theology, and congregational studies, and may provide a more nuanced picture of the embeddedness of church discourses in public life and their temporal dynamics.

Keywords: homiletic / political theology / 2026 Hungarian national election / pastoral preaching / qualitative sermon research

Bibliográfia

Hivatkozott művek

- BOLONYAI Flóra – SEBŐK Miklós 2020. Kvantitatív szövegelemzés és szövegbányászat. In: Jakab András – Sebők Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Osiris Kiadó, Budapest. 361–379. o.
- CHO, Kwang-hyun 2017. *Paul’s Community Formation Preaching in 1 Thessalonians. An Alternative to the New Homiletic*. Peter Lang International Academic Publishers, Bern. <https://doi.org/10.3726/b11578>
- EBELING, Gerhard 1997. *Luther. Bevezetés a reformátor gondolkodásába*. Ford. Szita Szilvia. Magyarországi Luther Szövetség. (Magyar Luther-könyvek 6.)
- FABER, Heije – SCHOOT, Ebel van der 2005. *A lelkipáter beszélgetés lélektana*. Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, Budapest. (Családsegítés, Mentálhigiéné módszertani füzetek 3.)
- HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgika. A keresztyén istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Luther Kiadó – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Budapest.
- HAFENSCHER Károly 2022. *Beszélő Isten. Disciplina et ars praeedicandi*. Szerzői kiadás, Budapest.
- ITTZÉS GÁBOR 2009. *Christum treyben. Luther bibliaértelmezése a Szentírás könyveihez írt előszói alapján*. Luther Kiadó – Magyarországi Luther Szövetség – Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület, Budapest–Győr. (Magyar Luther-füzetek 11.)
- LENSKI, Gerhard 1963. *The Religious Factor. A Sociological Study of Religion’s Impact on Politics, Economics, and Family Life*. Doubleday, New York.

- LUTHER Márton 2010. *Előszók a Szentírás könyveihez*. Ford. Szita Szilvia. Luther Kiadó – Magyarországi Luther Szövetség, Budapest. (Magyar Luther-könyvek 2.)
- LUTHER Márton 2015a. *Asztali beszélgetések*. Ford. Márton László. Luther Kiadó, Budapest. (Luther válogatott művei 8.)
- LUTHER Márton 2015b. A keresztyének és Mózes. Ford. Csepregi Zoltán. In: *Bibliafordítás, vigasztalás, imádság*. Szerk. Csepregi Zoltán. Luther Kiadó, Budapest. (Luther válogatott művei 5.) 334–345. o.
- Tiszára szavazó hívek, ellenszélbe került egyházak. *Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet*, 2026. április 22. <https://median.hu/2026/04/22/tiszara-szavazo-hivek-ellenszelbe-kerult-egyhazak/>. (Megtekintés: 2026. június 2.)
- MOSTERT, Walter 1996. Az „önmagát értelmező Szentírás”. *Luther hermeneutikájáról*. Ford. Seben István. Hermeneutikai kutatóközpont, Budapest. (Hermeneutikai füzetek 9.)
- PÁNGYÁNSZKY Ágnes – FÁBRI György – SZABÓ B. András – KOVÁCS Viktor 2023. Az evangélikus identitás feltérképezése napjainkban. Kutatás hitről, vallásgyakorlatról és közösségről. *Lelkipásztor*, 100. évf. 7. sz. 379–396. o. <https://doi.org/10.61894/LP.2025.100.7.1>
- PERCZE Sándor 2002. „Vigasztalás”. A theologia crucis és a lelkigondozó szolgálata. In: ifj. Fabiny Tibor (szerk.): *A kereszt teológiája és a lelkigondozó szolgálata*. Magyarországi Luther Szövetség – Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület, Budapest. (Magyar Luther-könyvek 9.)
- PLEIZIER, Theo 2024. The Soul in Preaching. *Religions*, 15. évf. 4. sz. 446. o. <https://doi.org/10.3390/rel15040446>
- POLLACK, Detlef – OLSON, Daniel V. A. (szerk.) 2008. *The Role of Religion in Modern Societies*. Routledge Taylor & Francis Group, New York – London.
- SZÜCS Sándor 2004. *500 prédikáció vázlata*. TheoLogion Kiadó, Budapest.
- YANG, Sunggu A. 2024. *Digital Homiletics. The Theology and Practice of Online Preaching*. Fortress Press, Minneapolis. <https://doi.org/10.2307/jj.5736187>

Felhasznált irodalom

- BAKK-MIKLÓSI Kinga – HÉZSER Gábor 2023. *Pasztorálpszichológia. Rendszerszemléletű alapok és gyakorlati szempontok segítőknak*. Kálvin Kiadó – Exit Kiadó – Erdélyi Múzeum Egyesület, Budapest–Kolozsvár.
- KODÁCSY Tamás 2019. *A homiletikai aptum. Hogyan lesz a szószéki beszédből igehirdetés?* Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, Budapest.
- LITERÁTI Zoltán 2009. *Homiletika és retorika. Múltbeli kapcsolatuk és jelenkori lehetőségeik. Homiletikatörténeti áttekintés*. Doktori értekezés (KRE HTK). Budapest.
- NAGY Péter Tibor 2021. *Vallásosság – történet – szociológia*. Iskolakultúra, Pécs. (Iskolakultúra könyvek 53.) <https://doi.org/10.14232/IQKONYV.Nagy.2021>
- SZATHMÁRI István (főszerk.) 2008. *Alakzatlexikon. A retorikai és stilisztikai alakzatok kézikönyve*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- VÁSÁRHELYI Árpád 2017. Mit jelent a politikai teológia ma? („Királyrá lett a te Istened” – Fejezetek a politikai teológia történetéből) *Politikatudományi Szemle*, 26. évf. 1. sz. 163–171. o.